

КОНСТАНТИН КОНСТАНТИНОВ МАРСИЛИЯ

chitanka.info

*Животът ми се струваше
тогаз почти порок...*

Дим.
Бояджиев

Минахме площада на Борсата, после завихме и след миг морето се плакнеше до нозете ни. Зад нас, пламнал в хиляди сияния, грееше огромният град. Но тука, над Старото пристанище, мракът бе плътен, почти осезаем. Една черна, душна нощ спираше до осветената черта, натискаше земята и изпълваше пространството. Гъста африканска нощ, припълзляла до другия бряг, наситена с мълчание, поръсена с бледи светлинки.

Грамадният четириъгълник на пристанището, връзан в брега, мътно лъщеше под наниз малки лампички. В един ъгъл на кея флотилия моторни лодки, пъстри, нагиздени, с грамофони, канеха на разходка към Шато д'Иф. Зад тях чернееха очертанията на кораби, платна, комини. В дъното блещукаха лампичките на Големия мост. По плочите се търкаляха остатъци от плодове, дрипави хора с торби през рамо ровеха сметта и изчезваха в мрака като черни нощни буболечки. Сладък аромат на банани, примесен е мирис на гнилото, на риба и бензин, сгъстяваше още повече топлия въздух. Невидими в тъмното, скърцаха от време на време корабни мачти и въжета.

Глухи и тесни като канали улички промушваха безформената грамада на южния бряг. Скоро мътното зарево на града потъна съвсем назад и ние изведнъж се намерихме в някаква вековна, каменна гора, потопена в тежък сън. Стъпките кънтяха по настилката и угасваха във влажните стени на уличката. Тук-там, като видения, изплуваха малки барове и кръчми, режещи мрака с остри светлини. Една хармоника ридаеше, един туниски кларнет се късаше от страст. От двете страни — слепи прозорци на огромни каменни здания, безброй почернели складове с екзотичния мирис на колониал, на вино, на плодове и анасон. Сегиз-тогиз работник с вързоп бързо пресичаше уличката и изчезваше в сянката. Един пиян моряк ругаеше самичък на кръстопътя

някаква невярна Катрин. После отново — мрак, глухота и сън. Час, два може би вървахме така, потопени в потайния живот на тоя непознат свят, откъснати от времето, което сякаш вече не съществуваше.

Изведнъж отчаян женски писък откъм кея прониза мрака и угасна. Инстинктивно забързахме нататък. Писъкът отново се понесе, сега по-къс и по-безутешен. После — шум от боричкане, стон и остра полицейска свирка. Когато стигнахме, едно такси със стражар отнасяше някого, малка група мъже тълкуваше случката, на плочите лъщеше локва кръв. Някого набързо бяха заклали... Минувачите се пръснаха, кеят отново опустя, една верига подрънча, в тишината се чуеше само тихото подплисване на морето. А отвъд — срещният бряг на пристанището трептеше цял от светлини, приветлив, празничен и примамлив, като че друг, вълшебен и честит свят. И ние бързо поехме нататък.

Тук беше наистина един друг свят. Тук беше светло, шумно, многолюдно. Тук беше нощният квартал на града, постоянният червен пазар, огромният разтворен алков на бедната човешка любов. Кафенета, пивници, кръчми, бордеи, блеснали и прихлупени, явни и закрити, гъмжаха от кипнала плът. Смръщени в гримаса лица или блажено и тъпо ухилени, черни къдрокоси исполини, дребни жълтолики хора, синеоки момци с лули между зъбите, мъже от всички морета и жени от всички раси. Проядени от старост и болести тела, пълногръди момичета или извратено-мършави, с кървави устни и цигара между пръстите, напудрени женоподобни юноши и рано узрели деца... Плискат се чаши, едно радио пращи, чудовищна хула изведнъж прелива в продран смях. По всички порти блестят лампи, всички прозорци светят. Жени в ярки пенъоари седят на праговете и канят, други кръстосват уличките и спират всеки минувач, трети викат от балконите. За сто су, за два франка дори — обещават се непознати наслади. Мирише на кухня с лой и на евтини помади, вадички помия се стичат по улеите, на един разтворен прозорец извива канарче... Приклепнала до стената жена крепи в скута си заспал сред улицата матрос. Там друга звучно целува в уста юноша-юнга и му забожда стрък мимоза: „Au'voir cheri...“^[1] И в тая кротка, почти майчинска нежност, кощунство и невинност се сливат във великата злочестина на тия обезчовечени човеци...

Ние вървим мълчаливи, замаяни, забравили себе си в тия пъклени предели. Ние сме само за час-два тука. А тука — това е винаги, безсменно и безкрай, всеки ден, всяка нощ. Едно шест-седемгодишно момиченце излиза от фурната насреща с грамаден хляб под мишница, прекосява улицата между разголените жени и пияни мъже и бърза към бакалницата на другата страна. На кръстопътя двама стражари-велосипедисти, облежнати на колелата си, свиват цигари и спокойно разговарят. Да, това бе само един от всичките равни, едни и същи безкрайни часове, които текат като кална река из тоя край. Това бе образът на живота тук, това беше бит — чудовищен и все пак общоприет, узаконен, истински бит!

Отвъд, в другия град, под меката светлина на абажура в семейните трапезарии сега се носи весела глъчка на хубави, чисти и здрави деца, майката целува в челото най-малкото, чиито очички се затварят, бащата допива кафето си и отваря вечерния вестник. Наведени над масите в своите самотни стаи, стотици поети някъде, по всички краища на света, нижат със ситни букви вдъхновени стихове — възторжени и печални — за безсмъртната и прекрасна човешка любов!

А ние вървахме из лабиринта на уличките, еднакви и несвършващи, посред молби, цинични покани, дърпания и хули. Съзнанието ни полека-лека потъваше в някакъв гъст океан на безкрайна умора, на отвращение от света, от живота, от себе си.

Насреща мърдаше морето, тежко като разтопена смола, и цялото старо пристанище, прояло брега, излагаше своята пъклена утроба с цъфнала неизцерима рана, дето гъмжаха миазми на нищета, на отчаяние и бунт.

Най-после излязохме из тия безутешни места. Хладен ветрец, идещ от далечината, лъхна като бистра струя, която изчиства събраната мътилка. Градът все така кипеше. Отбихме се в малък ресторант до кея. Един от ония ресторанти за бедняци, в които винаги може да се намери супа със сирене, пържена риба и макарони. Беше пълно. Седнахме на маса, дето довършваше вечерята си скромно облечен мъж. Той седеше някак особено извит и изкривен, ядеше с лявата ръка, а дясната се спускаше право надолу, под масата. Лицето — бледо, обиколено с рядка кафява брадица, челото му бе пресечено с голям крив белег. Той ни хвърли равнодушен поглед и продължи да реже несръчно своя каманбер. От време на време цял се разтърсваше от

бързи спазми. Навярно някой работник, обезобразен от злополука, или апоплектичен болник. За да не го стесняваме, ние не поглеждахме към него.

Малкото помещение беше светло и шумно. Вън улицата също трептеше от глъчка. Едно радио носеше някаква далечна серенада: виолончело и пиано. Една моторна лодка тупаше в тъмнината.

Неочаквано човекът от нашата маса се обади:

— Вие сте руси, нали?

— Не, българи.

— Ah, voilà... — Неговите светли, безцветни очи се разшириха безпокойно, той втренчено и сърдито ни изгледа, после изведнъж се усмихна чудновато и повтори:

— Ah, voilà... Българи, да... бях почти сигурен. — Замълча, заклати се и добави:

— Познавам българите... Braves gens et grands patriotes, les bulgares^[2].

Ние се усмигнахме в недоумение и докато успеем да отговорим нещо, той се наведе и измъкна с лявата си ръка изпод масата дясната, показва ни я — нещо страшно, някакъв смазан къс месо, длан, китка и пръсти, слети и обезформени, отново се усмихна и рече:

— Това е от български куршуми... И това тук — като посочи белега на челото си — също... J'ai été près de Monastire^[3]...

Ние мълчахме смутени, не знаейки що да отвърнем, после свихме рамене:

— Война...

— О, да, о, да, господа... Зная... Но мене ми е много драго да видя пак българи, вярвайте... Добри войници, знаят да бранят земята си и знаят да умират.

Той беше довършил вечерята си, извика прислужника да донесе още две чаши и поиска да се чукнем:

— Faites-moi le plaisir^[4]... — Сетне извади едно картонче с име и адрес и се представи — не помня вече името — инвалид, кошничар, улица и номер еди-кой си.

Ние се учудихме, че той може все пак да работи, изказахме съжаление за неговото нещастие, чувствувахме се виновни пред тоя премазан човек. Но той нервно пресече нашите думи:

— Не, не, не... Това са далечни неща, *messieurs*. Всички се бихме, всички убивахме и мряхме. Това е животът... това е смъртта...

После изведнъж скочи, изкриви лице в болезнена гримаса и добави:

— *Et j'en sais déjà, messieurs, nous sommes tous... tous... des malheureux*^[5]. — Кимна с глава и излезе със своята крива походка. Ние останахме мълчаливи и смутени. Актьор ли бе тоя човек, или мъдрец, или побъркан клетник?

После станахме и отново нощният град ни потопа в своята остра феерия. Кафенета с тераси, естради и оркестри, отобуси и луксозни кола, широки булеварди и белите стъпала към станцията.

Завихме в сенчестата алея Гамбета. Мълвежът на огромния град се смъкна и стопи, в небето изведнъж заблещукаха звезди, далеч на югоизток златната статуя на Богородица-Закрилница се вземаше в мрака. Тя висеше светла над тъмния кръгозор на морето и сушата, спусната от небето, нежна и грижовна, простряла милосърдни ръце над света, ала безкрайно далеч от него. А долу, под нозете ѝ, като в черна преизподня човечеството мъкнеше своето вековно бреме на безсилие, на страдания и на ужас в един омагьосан кръговрат. И от тая божия земя се вдигаше нагоре една ръка, една злочеста човешка ръка, обезобразената ръка на оня полутруп, издигаше се над нощта, над благославящата десница на Нотр Дам дьо ла Гард и пламтеше — мълчалива, огромна и страшна, като огнената ръка, която се бе явила на Балтазара.

1937

[1] Довиждане, мили... ↑

[2] Добри хора и големи патриоти са българите... ↑

[3] Аз бях при Битоля... ↑

[4] Направете ми удоволствието... ↑

[5] Аз знам вече, господа, че всички... всички сме... нещастници. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.